

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบล กรณีศึกษา :
ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อัญชลี เกลยรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มกราคม 2550

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบล กรณีศึกษา :
ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อัญชลี เกลยรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มกราคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN THE TAMBON DEVELOPMENT PLANNING,
CASE STUDY ; TAMBON WATYOM, BANGPA-IN DISTRICT,
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ANCHALEE CHALEEIRAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts Degree in Social Sciences for Development

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

January 2007

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบล
กรณีศึกษา: ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย นางสาวอัญชลี เฉลยรัตน์
สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์)

..... กรรมการ
(ดร.ยิ่ง กิรติบุรณะ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

.....อธิการบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง)

มกราคม พ.ศ. 2550

อัญชลี เกลยรัตน์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบล

กรณีศึกษา : ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส,
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบล ตามกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลอย่างมีส่วนร่วม ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการวิจัย ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสำรวจข้อมูล และสภาพปัญหาของตำบล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล และสภาพปัญหาของตำบล 3) การหาแนวทางแก้ไขปัญหาของตำบล และ 4) การจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม

โดยผู้วิจัยร่วมกับชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการอภิปรายกลุ่ม ระดมความคิดเป็นการเรียนรู้กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิค AIC กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 1, 2, 6, 7 และหมู่ 8 ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 5 หมู่บ้าน จำนวน 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย ประเด็นการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีลักษณะ/กิจกรรม แตกต่างกันตามความต้องการของประชาชน ในแต่ละประเด็น จะมีระยะเวลาการดำเนินงานภายในปีงบประมาณ ซึ่งจะใช้งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก กรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลวัดยม มีจำนวน 9 โครงการ คือ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ติดตั้งระบบประปา หมู่บ้าน ติดตั้งไฟฟ้าบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน จัดตั้งร้านค้าชุมชน ส่งเสริมอาชีพ ฝึกอบรม จัดตั้งถังขยะ และ ปลุกต้นไม้ปรับปรุงภูมิทัศน์

Anchalee Chaleeirat. (2007). **The Participation of People in the Tambon Development**

Planning, Case Study : Tambon Watyom, Bangpa-In District, Phranakhon Si

Ayutthaya Province. Master Thesis, M.A. (Social Sciences for Development).

Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Advisory Committee: Assistant Professor Dr.Sirina Jitcharat,

Associate Professor Dr.Saowakon Sudsaward.

ABSTRACT

The objectives of this research were to make the Tambon development plans according to the process of Tambon development planning by Participatory Action Research. The researcher designed 4 steps of the processes as follows: 1) data survey and problems, 2) data analysis and problems, 3) guidelines for problem solution, and 4) participation in the Tambon development planning. The researcher and people in the community learnt together by using group discussions, brain storming to create the learning processes with AIC technique. The samples were 224 people living in 5 villages: Moo 1, 2, 6, 7 and 8 in Tambon Watyom, Bangpa-in District, Phranakhon Si Ayutthaya Province. The instruments were interviewing forms, participatory observation and descriptive presentations.

The result of the research can be concluded as below:

The participation of people in the scope of Tambon development plans consisted of the basic structure development, the economic development, the social development, and the natural and environmental resources with different activities related to the people's needs. Each point was performed within the fiscal year. The main budget was from the Sub-district Administration Organization and relevant organizations. In Tambon Wat Yom, there were 9 projects of the participatory Tambon development plans as follows: reinforced concrete road construction, water installment, electricity installment at the village entrance, community shops establishment, professional support, jobs training, bins settlement and growing plants to improve the landscape.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการได้รับความอนุเคราะห์ ความเมตตา การช่วยเหลือ และสนับสนุนจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตต์จรัส ประธานควบคุม วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และได้รับความกรุณาจาก ดร.ยิ่ง กิรติบุรณะ ดร.จิตชัย สนั่นเสียง คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ สละเวลาอันมีค่า ในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา และให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ ท่านพัฒนาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หัวหน้ารัชชฤทธิ์ ปนารักษ์ หัวหน้าสุกผล กองแดง หัวหน้ากลุ่มงาน ส่งเสริมและพัฒนา พี่ปรามิทธิ์ พี่สุกเดช น้องวิศรา และนุจรี ตลอดจนท่าน อื่น ๆ ที่มีได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำและคอยกระตุ้น ให้ผู้วิจัยได้มีกำลังใจใน การจัดทำ งานวิจัย และในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากเพื่อนันท์ น้องมรุค พัฒนาการ ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขยม กำนันตำบลวัดขยม ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนกลุ่ม องค์กร ต่าง ๆ ในตำบลวัดขยมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ อย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับคุณแม่บุญสืบ ที่เป็นกำลังใจสำคัญ ในการทำงานวิจัยนี้ ตลอดจนพี่สมเกียรติ พี่ไพฑูรย์ น้ามนู ที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน และรอคอย เพื่อแสดงความยินดีกับความสำเร็จในครั้งนี้

อัญชลี เถลยรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ขอบเขตด้านประชากร.....	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรูปบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	27
แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม.....	33
กระบวนการระดมพลังสร้างสรรค์.....	45
ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.).....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2 ค).....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	56
เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของตำบลวัดคยม.....	59
ตอนที่ 2 ผลการจัดทำกรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม.....	67
ตอนที่ 3 กรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม.....	76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม.....	102
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการจัดเวทีประชาคม.....	113
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรในการวิจัยจำแนกตามหมู่บ้าน.....	56
2	รายชื่อหมู่บ้าน.....	60
3	ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.).....	64
4	ผลการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2 ค).....	66
5	กรอบแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม.....	76
6	รายชื่อหมู่บ้านที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ปี 2548.....	80
7	รายชื่อหมู่บ้านที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ข้อมูล กชช.2 ค ปี 2548.....	82
8	สภาพปัญหาของหมู่บ้าน ตำบล.....	83
9	แนวทางการแก้ไขปัญหา.....	85

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 แนวคิดการวิจัยแบบ PAR.....	23
3 กระบวนการยอมรับ 5 ขั้นตอนไปสู่พฤติกรรม.....	25
4 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	32
5 วงจรของการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	42

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา